

1. Odstranění a potrestání německých fašistů a jejich pomahačů a zabavení jejich jmění.
2. Zrušení akciové společnosti a všech práv nynějších i bývalých akcionářů bez náhrady na odškodnění.
3. Zrušení všech právních rozdílů mezi zaměstnanci. Zákaz jednostranného tykání podřízeným.
4. Zrušení velkých platových rozdílů.
5. Stejně nemocenské a pensijní pojištění pro všechny zaměstnance.
6. Nárok na stejnou placenou dovolenou pro všechny zaměstnance (čtyřnedělní), na delší dovolenou pro zvláště těžce pracující.
7. 7hodinový pracovní den bez zkrácení mezd.
8. Zabezpečení zásobování zaměstnanců pomocí rozšířené a zlepšené služby závodní kuchyně.
9. Vytvoření ozbrojené lidové gardy na ochranu podniku.
10. Převedení podniku do rukou pracujícího lidu pod správou NV, zvoleného všemi zaměstnanci.¹

Předvoj, květen 1944. — AÚD KSČ Praha. 1944/39. Cykl.

[24]

1944, 17. květen. Londýn. — *Definice Národní fronty a socialistického bloku schválené na 10. poradě skupiny československých socialistů jako jejich stanovisko pro jednání v bloku socialistických stran.*¹

¹ O smýšlení dělnictva v českých zemích podal svědectví mladý komunista, kterému se podařilo uprchnout z tzv. Protektorátu na Slovensko. Ve své zprávě zaslané v druhé polovině roku 1944 moskevskému vedení KSČ, píše mimo jiné:

„Mezi dělníky panovalo všeobecné přesvědčení, že po této válce musí nastoupit takový řád, který by zlepšil sociální poměry, který by zamezil, aby jedni žili z práce druhých a který by znemožnil vznik nových krísí a válek. Sestátnění velkopodniků, dolů a drah a dělnická kontrola závodů byly všeobecně uznávány ...

Nejčastější otázky, které kladli dělníci: kdy a jak zřídit dělnické rady, kdy převzít vedení závodů, co se stane s rodinami partyzánů, mají partyzáni postupovat s frontou anebo čekat na ni, co se stane s majetkem těch dělníků, kteří mají své hospodářství, jak bude řešena zemědělská otázka. Při dotazech, co žádají od nového řádu, byly nejčastější odpovědi: upravit rozdíl mezi platy specialistů a pomocných dělníků, dát stálý plat učňům, zvýšit starobní a invalidní pojištění, bezpečnostní opatření při práci, lékařský dozor v továrnách, prodloužení dovolených, zajištění lepšího bydlení.“ (AÚV KSČ Praha.)

¹ Autorem obou těchto definicí byl Fr. Uhlíř. Podle usnesení velikonoční schůze bloku socialistických stran měli československý socialista Uhlíř a komunista Laštovička vypracovat návrh definice pojmů Blok a Národní fronta. Uhlíř sdělil na poradě skupiny čs. socialistů o svém jednání s Laštovičkou: „... že zatím co on připravil definici soc. bloku a nár. fronty s hlediska našich zahraničně-politických potřeb, Laštovička definuje tyto pojmy především s hlediska budoucího politického vývoje doma, což podle Uhlířova soudu nebylo předmětem jednání soc. bloku. Přítomní s Uhlířovým stanoviskem souhlasí a usnášejí se na tom, že my nemůžeme předbíhat, ani nějakými klausulemi zavazovat politicky náš lid doma a že proto je možno hovořit jen o soc. bloku a o nár. frontě zde v zahraničí. Je věcí národa doma, jak si politické věci upraví, zda se přikloní ke koncepci bloku, či ke koncepci národní fronty, či ke koncepci jiné.“ (Ze zápisu o 10. poradě skupiny československých socialistů v Londýně — AÚD KSČ Praha, f. 38, inv. j. 210, str. 126—127.)

Z těchto formulací vyplývá, že Národní fronta i Blok byly v této době pro československé socialisty pouze přechodnými formacemi, jejichž existence se měla v podstatě skončit s emigrací. Pro domov je již nepředvídali.

O tom, že v pojetí československých socialistů nebyl blok socialistických stran potřebný natrvalo, svědčí i výroky dr. Stránského z této rady: „My jsme zdůraznili ihned na počátku ve svém dopise čs. komunistům, že vidíme hlavní účel vytvoření soc. bloku v tom, aby se jeho pomocí vybudovala skutečná národní fronta. Proto my vidíme v soc. bloku prostředek k národní frontě ... Musíme se snažit o to, abychom sice mluvili v bloku o všem, ale nebudeme se fixovat na žádné stanovisko, týkající se čs. státního zřízení.“ (AÚD KSČ Praha, f. 38, inv. j. 210, str. 130; též B. Laštovička, V Londýně za války, str. 354.)

Bylo jen přirozené, že při této koncepci bloku socialistických stran se českoslovenští socialisté po celý rok 1944 snažili práci bloku spíše umrtvovat zanášením různých partajnických třenic než rozvíjet v důsledně lidově revolučním duchu. Blok tří stran přestal prakticky dočasně vyvíjet jakoukoliv činnost.

Definice Národní fronty:

Národní fronta československá zahrnuje všechny Čechy, Slováky a Podkarpatské Rusy. Z Národní fronty jsou vyloučeni toliko zrádci národa, to jest ti, kteří dobrovolně a bez přinucení kolaborovali s nepřítelem. V Národní frontě jsou si všichni její členové rovni v právech i povinnostech bez ohledu na diference politické, náboženské či třídní a stavovské. To také znamená, že do Národní fronty patří všechny politické složky národa, respektive ty bývalé politické československé strany, které se československému národu a státu nezpro-nevěřily a jež se národní zradou nebo přisluhováním Němcům a Maďarům nezatížily.

Úkolem Národní fronty je hledati jednotící idee a společné cesty v boji za svobodu československého lidu i společné úsilí o budování nové republiky Československé na základě široké lidové demokracie. Tato spolupráce v Národní frontě uplatňovaná již nyní bez ohledu na různorodost politickou, náboženskou nebo třídní a stavovskou má zajistiti spolupráci na této široké všenárodní základně i v budoucnu, zejména pak v nejkritičtějším období porevolučním. Národní fronta takto budovaná sdružuje tedy v sobě elementy socialistické i nesocialistické.

Definice socialistického bloku:

Blok tří socialistických stran: čs. str. komunistické, soc. demokratické a československých socialistů jest nutno považovati za rovnoprávné delegace tří samostatných socialistických skupin, jež se sešly v Londýně za účelem napomáhání československému boji za svobodu. To tedy znamená, že jeho účelem jest, aby diskusemi o základních otázkách národně a státně politických se hledaly cesty, umožňující spolupráci těchto tří skupin za účelem vytvoření celonárodní fronty i s politickými skupinami jinými, aby se tím dostalo též co nejširší podpory československé vládě při organisaci národního zápasu i v přípravách pro budování svobodné, nezávislé, demokratické, národní a jednotné republiky Československé.

Blok tří stran socialistických není tedy společným výkonným orgánem těchto tří skupin, nepředstavuje také orgán jednotné socialistické strany a jeho utvoření nesleduje porušení, oslabení, nebo snad nahrazení celonárodní fronty. Z tohoto důvodu blok tří socialistických stran nechce ve svém politickém snažení zastávati politiku „výlučné levice“, neboť sleduje spolupráci se všemi složkami národa, nejen socialistickými v tomto nedělitelném boji za svobodu národa a nezávislost republiky.

AÚD KSČ Praha. Fond 38, inv. j. 210, str. 128, 129. Orig.

[25]

1944, 31. květen. Londýn. — Zápis o 12. poradě skupiny československých socialistů, na které se projednávala otázka kandidatury vládního delegáta na osvobozené území a vztah k ostatním složkám a představitelům národně osvobozeného hnutí.¹

¹ Po osvobození ČSR národní socialisté při objasňování svého slabého podílu na protifašistickém boji v době okupace často zdůrazňovali, že neobnovili činnost své strany, protože prý nechtěli rozbít jednotu národa stranickými spory. Také v zahraničí často vystupovali s tvrzením, že jim nejde o nic jiného než o národ a jeho zájmy. V dopise národně socialistických členů československé vlády a Státní rady komunistickým poslancům v Londýně ze dne 24. ledna 1944 např. čteme: „1. Národní socialisté až dosud nevystupovali v zahraničním hnutí jako stranická jednotka, aby neohrozili jeho jednotu a kázeň, aby neztrátili, sami nekontrolování domácími organisacemi strany, posicí presidenta republiky, odpovědného celému národu . . . 2. Ustavujeme-li se jako zvláštní skupina národně socialistických členů vlády a Státní rady, nečiníme to ani nyní proto, abychom uplatňovali hlediska nebo zájmy specificky stranické a mníme se toho naopak vystříhati tím pečlivěji, neboť víme, že náš lid doma si nepřeje, aby někdejší stranická diferenciace ožila, ale aby se očistila a zjednodušila. Naše sdružení chce sloužit především tomuto účelu.“ (AÚD KSČ Praha, f. 38, inv. j. 209, str. 11.)

Uveřejněný dokument z jednání skupiny čs. socialistů je jen jedním z mnohých příkladů toho, že národně socialističtí předáci měli i v emigraci ve skutečnosti větší zájem, o to, aby pro sebe získali rozhodující politický vliv ve všech důležitých státních orgánech, než o propracování programu národní a demokratické revoluce.